

8.6.2026

VN/23992/2023-YM-41

Yhteenveto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta annetuista lausunnoista

1. Johdanto

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta oli lausuntokierroksella 14.4.–25.5.2026.

Esityksessä ehdotetaan muutettavan eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annettua lakia (851/1988), jolla on perustettu 71 soidensuojelualuetta eri puolille Suomea vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla. Alueet painottuvat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntiin, ja alueista 14 sijaitsee saamelaiden kotiseutualueella. Esityksessä soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset nostettaisiin asetustasolta lain tasolle perustuslain edellyttämällä tavalla sekä päivitetäisiin vastaamaan voimassa olevan luonnonsuojelulain säännöksiä.

Ehdotuksesta annettiin yhteensä 33 lausuntoa. Lausunnon antoivat puolustusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Metsähallitus, Lupa- ja valvontavirasto, Museovirasto, Väylävirasto, Rajavartiolaitos, Suomen ympäristökeskus, Suomen luonnonvarakeskus, Geologian tutkimuskeskus, Suomen riistakeskus, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin liitto, Kuhmon kaupunki, Ähtärin kaupunki, Paliskuntain yhdistys, Sattasniemen paliskunta, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, BirdLife Suomi ry, Suomen Metsästäjäliitto, Sallan riistanhoitoyhdistys, Enontekiön riistanhoitoyhdistys, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto ry, Matkailu ja Ravintolapalvelu MaRa ry, Fingrid Oyj ja YDHFV Lakitiimi. Valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Varsinais-Suomen liitto, Saamelaiskäräjät ja Käsivarren paliskunta ilmoittivat, ettei niillä ole esityksestä lausuttavaa.

Uudenmaan liitto ja Suomen kuntaliitto ry ilmoittivat, että eivät anna esityksestä lausuntoa.

2. Lausuntojen keskeinen sisältö

Lausunnoissa suhtauduttiin hallituksen esitysluonnokseen pääosin myönteisesti. Useat lausunnonantajat pitivät soidensuojelualueiden rauhoitussäännösten nostamista asetustasolta lain tasolle sekä sääntelyn yhdenmukaistamista voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa perusteltuina, tarpeellisina ja perustuslain kannalta välttämättöminä. Lisäksi lausunnoissa katsottiin, että esitys parantaa sääntelyn selkeyttä, yhdenmukaisuutta ja viranomaistoiminnan ennakoitavuutta.

Soidensuojelualueiden perustamistarkoituksen kirjaamista lakiin pidettiin lausunnoissa laajasti hyvänä ja tarpeellisenä ratkaisuna. Sen katsottiin vahvistavan luontoarvojen turvaamista ja tarjoavan selkeän perustan poikkeuslupien harkinnalle. Useat tahot pitivät myönteisenä myös sitä, että perustamistarkoitus kattaisi aiempaa laajemmin suoluonnon ohella myös muut luontotyytit, lajiston ja linnuston. Osa metsästyks- ja riistahallinnon tahoista katsoi, että metsästys tulisi tunnistaa nykyistä selkeämmin yhtenä alueiden käyttömuotona rinnakkain retkeilyn, opetuksen ja tutkimuksen kanssa.

Useissa lausunnoissa käsiteltiin toimivaltakysymyksiä. Soidensuojelualueita koskevien lupamenettelyjen keskittämistä Metsähallitukselle pidettiin laajalti selkeyttävänä ja tehokkuutta lisäävänä ratkaisuna, mutta osa lausunnonantajista suhtautui siihen kriittisesti erityisesti riippumattomuuden näkökulmasta. Myös saamelaisten oikeuksien ja perinteisten elinkeinojen, kuten poronhoidon, metsästyksen ja kalastuksen, turvaamista pidettiin keskeisenä.

Metsästyksen osalta lausunnoissa oli jakautuneita näkemyksiä. Maa- ja metsätalousministeriö, Metsähallitus, riistahallinto sekä metsästysjärjestöt painottivat, että metsästyksen tulisi säilyä lähtökohtaisesti sallittuna kaikilla soidensuojelualueilla. Lausunnoissa kritisoitiin esitettyä mallia, jossa metsästys metsästyslain 8 §:n ulkopuolisilla alueilla edellyttäisi Metsähallituksen lupaa. Tätä pidettiin hallinnollisesti raskaana ja monimutkaisena erityisesti niin sanotun "kahden luukun" lupajärjestelmän vuoksi. Lausunnoissa katsottiin, että metsästyksestä tulisi säätää tarkemmin lain tasolla. Toisaalta Lupa- ja valvontavirasto, Luonnonvarakeskus ja BirdLife Suomi ry korostivat, ettei metsästys saa vaarantaa suojelualueiden suojeluperusteita.

Malminetsintään soidensuojelualueilla suhtauduttiin lausunnoissa kriittisesti. Useat ympäristöjärjestöt sekä osa viranomaisista katsoivat, ettei malminetsintää tulisi sallia soidensuojelualueilla. Malminetsinnän katsottiin olevan ristiriidassa suojelun peruslähtökohtien kanssa ja aiheuttavan riskejä alueiden vesitaloudelle, lajistolle ja ekologiselle eheydelle jo etsintävaiheessa. Myös MaRa ry katsoi, että malminetsintä voi olla vaikeasti yhteensovittavissa alueiden muiden käyttömuotojen kanssa.

Poronhoitoa edustavat tahot korostivat, että hankkeessa tulee huomioida poroelinkeinojen merkitys ja poronhoitajien oikeudet. Paliskuntain yhdistys piti esityksen säännöskohtaisia perusteluja poronhoitoa koskevilta osin perusteltuna.

Maa- ja metsätalousministeriö ja Metsähallitus katsoivat, että kalastusjärjestelyiden tulisi säilyä nykytilan mukaisina ja niiden sallittavuuden ilmetä sääntelystä selkeästi.

Puolustusministeriö esittää soidensuojelualueilla mahdollistettavan maanpuolustuksen kannalta merkittävien teiden parantamistoimenpiteet ilman erillistä lupamenettelyä tai suojelualueiden rajauksien muuttamista. Fingrid Oyj korosti laununnossaan, että kantaverkon voimajohtojen uusiminen ja kapasiteetin nosto tulee olla alueilla mahdollista.

3. Tiivistelmät lausunnoista

3.1. Virastot, laitokset, viranomaiset, tutkimuslaitokset

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö pitää alueiden suojeluperusteiden huolellista ja myös käytännössä toimivaa yhteensovittamista metsästyksen kanssa ensiarvoisen tärkeänä. Lakiesitykseen sisältyy kohtia, jotka ministeriö kokee ongelmallisina. Laajempi riistahallinnon eri osapuolien kuuleminen metsästykseseen liittyvää lainsäädäntöä valmisteltaessa varmistaisi mahdollisimman monipuolisen ymmärryksen ja näkemyksen eri vaihtoehdoista esimerkiksi suunniteltaessa metsästyksestä säätämistä.

Rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevien lupa-asioiden keskittäminen mahdollistaa näiden asioiden käsittelyn tehostamisen ja yhtenäistämisen. Myös soidensuojelualueen perustamistarkoituksen sisällyttämistä

säädökseen on pidettävä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisenä. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että metsästystä ja muutakin eräilyä tulisi kuitenkin tarkastella virkistyskäyttömuotona aivan samoin kuin retkeilyä, opetusta ja tutkimusta, sillä se on keskeinen osa kulttuuria ja historiaamme.

Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetuilla alueilla metsästyslain mukaisen metsästyksen tuleekin edelleen säilyä lain nojalla sallittuna eikä uusia tätä oikeutta mahdollisesti rajoittavia ehdotuksia tule myöhemmissäkään vaiheessa sisällyttää lakimuutokseen.

Ehdotuksen mukaan metsästys metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella sijaitsevilla soidensuojelualueilla edellyttäisi jatkossa Metsähallituksen viranomaislupaa. Verrattaessa lakiesityksen toimintamallia voimassa olevan luonnonsuojelulain mukaisten ns. muiden luonnonsuojelualueiden metsästyksen järjestämiskäytäntöön soidensuojelualueille (ML 8 § alueen ulkopuolella) näyttäisi esityksen mukaisesti edettäessä syntyvän uudenlainen kaksipuolainen metsästyksen säätelymekanismi. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että ensin tulee olla Metsähallituksen Luontopalvelujen lupapäätös, jonka jälkeen tulee hakea varsinainen metsästyslupa Metsähallituksen Eräpalveluilta. Ratkaisua ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Esitystä tulisikin arvioida perusteellisemmin myös Metsähallituslain 18 §:n valossa Metsähallituksen sisäiseen toimivaltajakoon liittyen eli siltä osin, kun esityksessä on kyse metsästyksen liittyvistä viranomaisasioista ja maanomistajan metsästysoikeuteen perustuvista luvista.

Kun järjestysäännyllä ei enää säänneltäisi metsästystä metsästyslain 8 §:n ulkopuolisilla alueilla, olisi mahdollista myös tarkastella ja ehkä kokonaan lakkauttaakin järjestyssääntöjä sellaisilla soidensuojelualueilla, missä järjestyssääntöä ei tarvita muidenkaan rajoitusten antamiseen. Tämä keventäisi osaltaan hallinnollista taakkaa.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että kalastusjärjestelyiden tulee säilyä lähtökohtaisesti nykytilan mukaisina (ml. Metsähallituksen luvan tarvitsema kalastus) ja että kalastuksen salliminen tulee ilmetä sääntelystä selkeästi. Kalastuslain mukaisten yleiskalastusoikeuksien (onkiminen, pilkintä, viehekalastus) aseman tulee olla selkeä ja yhteensopiva kalastuslain kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole asiasta lausuttavaa.

Puolustusministeriö

Puolustusministeriö toteaa, että esitykseen sisältyy useita eri puolella Suomea ja Lapin läänin alueella olevia suojelualueita, jotka sijoittuvat maanpuolustuksen kannalta tärkeän tien välittömään läheisyyteen siten, että tien mahdolliset parantamistoimenpiteet rajautuisivat tai ulottuisivat suojelualueelle. Näitä suojelualueita ovat ainakin liitteissä 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 17, 19, 20, 29, 30, 41 ja 49 esitetyt alueet. Puolustusministeriö viittaa lausunnossaan luonnonsuojelulain 50 §:n 4 momentin säännökseen, jonka nojalla alueilla saataisiin tilanteen niin vaatiessa muun muassa ryhtyä maanpuolustuksen, Rajavartiolaitoksen tehtävien ja pelastustoiminnan edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin. Puolustusministeriö ehdottaa lakiin lisättäväksi säännöstä, joka mahdollistaisi näissä tilanteissa maanpuolustuksen kannalta merkittävien teiden parantamistoimenpiteet ilman erillistä lupamenettelyä, mikäli tie ja sen parantamistoimenpiteet ovat maanpuolustuksen kannalta tarpeellisia. Toisena vaihtoehtona puolustusministeriö esittää harkittavaksi suojelualueiden rajauksien muuttamista siten, että suojelualue ja tiealueen väliin jätetään riittävä alue, joka mahdollistaa tien parantamistoimenpiteiden (ml. tielinjauksen muuttamisen) tekemisen.

Puolustusministeriö toteaa, että liiteaineiston mukaan 64 Tervanevan-Sivakkanevan soidensuojelualue sijaitsee Puolustusvoimien käytössä olevan alueen välittömässä läheisyydessä. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että tämän Puolustusvoimien käytössä olevan alueen kehittäminen maanpuolustuksen tarpeiden vaatimalla tavalla tulee jatkossakin olla mahdollista.

Puolustusministeriö osallistuu mielellään asian jatkovalmisteluun tarpeen niin vaatiessa.

Oikeusministeriö

Oikeusministeriöllä ei ole asiasta lausuttavaa.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriöllä ei ole asiasta lausuttavaa.

Metsähallitus

Metsähallitus kyseisten soidensuojelualueiden hallinnasta ja hoidosta vastaavana luonnonsuojelulain (9/2023, jäljempänä LSL) 9 §:n mukaisena luonnonsuojelun valtion viranomaisena sekä valtion maa- ja vesialueiden metsästystä, kalastusta ja erävalvontaa koskevien julkisten hallintotehtävien hoidosta vastaavana lausuu asiassa seuraavaa:

Metsähallitus kannattaa esityksen tavoitteita ja tarkoitusta, jonka mukaan voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin ei ole tarkoitus tehdä merkittäviä muutoksia. Metsähallitus näkee myönteisenä, että soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset saatetaan lain tasolle ja yhdenmukaisiksi voimassa olevan LSL:n kanssa. Metsähallitus toteaa, että lausunnolla oleva esitys luo suuntaviivat seuraavana vuorossa olevalle päivitystyölle koskien eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annettua lakia (676/1981).

Metsähallitus näkee hyvänä toimivaltaa koskevan muutoksen, jonka myötä Metsähallitus käsittelee jatkossa kaikki rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevat lupa-asiat soidensuojelualueilla. Tämä tehostaa ja yhtenäistää lupa-asioiden käsittelyä sekä tukee alueiden hallinnointia. Lupaviranomaisen näkökulmasta perustamistarkoituksen lisääminen säädökseen on tarpeellinen ja se myös tukee lupamenettelyjä. Metsähallituksen näkemyksen mukaan soidensuojelualueiden perustamistarkoitus on määritelty kattavasti ja yhdenmukaisesti muiden valtion luonnonsuojelualueiden kanssa. Perustamistarkoituksen ohella rauhoitussäännöksistä poikkeamisen edellytysten tarkempi määrittely selkeyttää lupaviranomaisen harkintaa ja yhdenmukaistaa lupakäytäntöä.

Metsähallitus katsoo, että kun järjestysäännöllä ei tulla enää sääntelemään metsästystä metsästyslain 8 §:n ulkopuolisilla alueilla, antaa se myös mahdollisuuden tarkastella ja lakkauttaa kokonaan joitakin järjestyssääntöjä, mikä osaltaan poistaa turhaa sääntelyä.

Metsähallitus katsoo, ettei esitys lähtökohtaisesti rajoita metsästyksen mahdollisuuksia soidensuojelualueilla verrattuna nykytilaan, kun metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetuilla alueilla metsästyslain mukainen metsästys säilyy edelleen lain nojalla sallittuna.

Metsästyslain 8 §:n ulkopuolisilla alueilla ehdotus säilyttäisi alueen metsästyksen sallittavuutta koskevan ratkaisun tekemisen lainsäätäjän sijaan lupaviranomaisella. Tämä olisi ristiriitaista perustuslain kannalta, koska rauhoitussäännökset tulisivat tältä osin lupaviranomaisen hallintopäätöksellä päätettäväksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 29/2004 vp) on todettu, että perustuslain 80 §:n 1 momentin

kannalta on ongelmallista, että kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitussäännökset on annettu asetustasolla. Lakiesityksen perusteluissa on esitetty lakimuutoksen yhdeksi tavoitteeksi em. ongelman poistamista. Tämä ei Metsähallituksen näkemyksen mukaan metsästyslain 8 §:n eteläpuolisella alueella toteutuisi esitetyn metsästystä koskevan sääntelyn osalta.

Metsähallituksen luvalla sallittavasta eläinten tappamisesta on säädetty LSL 51 §:ssä, jonka mukaan Metsähallitus voi myöntää lupia vain sellaisten eläinlajien yksilöiden vähentämiseen, jotka ovat liian runsaslukuisia tai vahingollisia tai aiheuttavat uhkaa turvallisuudelle tai omaisuudelle. Huomioiden lisäksi LSL 52 § 3 momentti, jonka mukaan perustamissädöksellä voidaan mahdollistaa metsästys metsästyslain 8 § mukaisten alueiden ulkopuolella, Metsähallitus katsoo, että Metsähallituksen Luontopalveluilla ei olisi toimivaltaa myöntää viranomislupia metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetun alueen ulkopuoliseen metsästyksen siinä laajuudessa kuin alueella tällä hetkellä metsästystä harjoitetaan.

Sääntelyä valmisteltaessa on perusteltua huomioida myös metsästyslupien myöntämisen nykykäytännöt, joiden mukaan lähes kaikilla esityksen mukaisilla metsästyslain 8 §:n ulkopuolisilla valtion alueilla metsästys ja siihen liittyvä koiran käyttö on tällä hetkellä sallittua perustuen kohteiden järjestyssääntöihin. Metsästys on järjestetty joko vuokraamalla metsästysoikeus tai myymällä alueelle metsästyslupia. Metsästyksen säätely soidensuojelualueilla perustuu nykytilassa siten metsästyslainsäädännön menetelmiin, kuten kannanvaihtelujen mukaan tehtävään metsästysaikojen ja metsästyslupamäärien säätelyyn, lajien määräaikaisiin rauhoituksiin ja pyynti- ja poikkeuslupiin.

Käytännön metsästyksen sallittavuuden arvioinnin kannalta on hyvä huomioida myös se, että poronhoitoalue ulottuu osin metsästyslain 8 §:n eteläpuolelle. Tällä voi olla merkitystä erityisesti suurpetojen pyyntiä koskevissa tilanteissa, joissa poikkeuslupia on haettu juuri 8 §:n alueen eteläpuoliselle poronhoitoalueen osalle (esim. Oulu, Utajärvi, li). Tällaisissa tapauksissa Luontopalvelut käsittelevät asian LSL 51 §:n mukaisena poikkeuslupa-asiana.

Jos hallituksen esitysluonnoksen toimintamallia verrataan nykyisen LSL:n mukaisten ns. muiden luonnonsuojelualueiden metsästyksen järjestämisen peruskäytäntöön, soidensuojelualueilla (ML 8 §:n alueen ulkopuolella) syntyisi uudenlainen kaksiportainen metsästyksen säätelymekanismi. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että ensin metsästäjän tulee hakea Metsähallituksen Luontopalveluilta lupaa, jonka jälkeen tulee haettavaksi varsinainen metsästyslupa Metsähallituksen Eräpalveluilta. Tätä ei voisi käytännönkään kannalta pitää tarkoituksenmukaisena ratkaisuna, ei viranomaisen eikä luvan hakijan kannalta.

Edellä mainitun perusteella esityksessä ja sen perusteluissa on tarpeen selkeästi täsmentää myös lupamenettelyjen soveltamisalaa Metsähallituksen Luontopalveluiden ja Eräpalveluiden välillä huomioiden Metsähallituslain 17 ja 18 §:ien toimivaltasäännökset.

Lakiesityksen mukainen Metsähallituksen Luontopalvelujen antama mahdollinen lupa metsästyksen olisi Metsähallituksen tulkinnan mukaan valituskelpoinen hallintopäätös. Mahdolliset valitukset ja niiden käsittely hallinto-oikeudessa vaikuttaisivat lupapäätöksen toimeenpanon aikatauluun ja tällä tavoin myös metsästyksen käytännön järjestelyihin. Määräaikaiset hallintopäätökset johtaisivat myös tarpeeseen uusia alueiden metsästysvuokrasopimuksia hallintopäätösten voimassaoloajan mukaisesti, joka puolestaan kasvattaisi kokonaisuutena hallinnollisen työn määrää sekä heikentäisi ennakoitavuutta. Hallintopäätösten yhdenmukaisuus tulisi myös pystyä varmistamaan.

Säädösvalmistelussa ja säädösten täytäntöönpanossa tulisi huomioida myös se, että uuden säädöksen myötä metsästysvuokrasopimuksiin ja metsästysalueiden lupaehtoihin voi tulla muutostarpeita, joiden toteutukseen tarvitaan siirtymäaika. Siirtymäajan tulisi olla metsästäjien oikeusturvan ja ennakoitavuuden vuoksi vähintään vuoden mittainen.

Edellä selostetuin perustein esitetään, että metsästyksen sallittavuus tulisi ratkaista alueen perustamissäädöksessä aluekohtaisesti lain tasolla. Tämä vastaisi myös LSL 52 § 3 momentissa käytettyä sääntelymekanismia, jonka mukaan perustamissäädöksellä voidaan mahdollistaa metsästys metsästyslain 8 § mukaisten alueiden ulkopuolella. Metsähallitus esittääkin ehdotuksen jatkokehittämistä siten, että alueiden perustamissäädöksiin sisällytetään metsästystä koskevat tarpeelliset määräykset perustamistarkoituksen mahdollistamissa puitteissa siten, kuin perustuslaki sekä LSL sitä edellyttää.

Esityksessä ei ole merkittäviä muutoksia kalastuksen harjoittamisen edellytyksiin soidensuojelualueilla. Rauhoitussäännökset säilyvät pääosin ennallaan. Metsähallitus katsoo, että kalastusjärjestelyiden tulee säilyä lähtökohtaisesti nykytilan mukaisina (ml. Metsähallituksen luvan tarvitsema kalastus) ja että kalastuksen salliminen tulee ilmetä sääntelystä selkeästi. On tärkeä varmistaa, että kalastuslain mukaisten yleiskalastusoikeuksien (onkiminen, pilkintä, viehekalastus) asema on selkeä ja yhteensopiva kalastuslain kanssa.

Saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytysten säilyttäminen ja varmistaminen edelleen on tärkeä tavoite, johon Metsähallitus yhtyy. Esitys tunnistaa saamelaisten kotiseutualueen erityisaseman ja kytkee valmistelun perustuslain 17 §:n 3 momenttiin sekä LSL:n oikeuksien turvaamista koskevan sääntelyn.

Metsähallitus pitää tärkeänä, että poronhoidon edellytysten osalta säännökset esitetään säilytettävän pitkälti ennallaan ja laajempaa kuin LSL 50 §:n poronhoitoa koskevassa säännöksessä (LSL 50 § 1 mom 6. kohta). Koska tietyt toimenpiteet eivät edellyttäisi Metsähallituksen viranomaislupaa, pitää Metsähallitus tärkeänä, että esityksen perusteluissa täsmennettäisiin lupamenettelyn ja maanomistajan suostumuksen kohteena olevien toimenpiteiden eroja: esimerkiksi rakentaminen ja puunotto poronhoidon tarpeisiin eivät edellyttäisi Metsähallituksen viranomaislupaa, mutta Metsähallitus maanomistajan roolissa voi edellyttää ja käytännössä edellyttääkin erillistä suostumusta tai sopimusta käytännön toteutuksesta.

Esityksen valtatie 21 koskevat muutokset ovat Metsähallituksen näkemyksen mukaan välttämättömiä perusparannuksen toteutuksen mahdollistamiseksi ja pohjautuvat jo aiemmin tehtyyn ympäristö- ja Natura-vaikutusten arviointiin, josta Metsähallitus on antanut lausuntonsa.

Metsähallitus pitää hyvänä, että esityksessä säädetään tarkemmin malminetsintää koskevista poikkeamisen edellytyksistä, koska niiden puuttuminen on vaikeuttanut lupaharkintaa. On myös hyvä, että säännöskohtaisissa perusteluissa tuodaan esiin se, ettei kaivostoiminta lähtökohtaisesti ilman luonnonsuojelualueen lakkauttamista tai rauhoitussäännösten lieventämistä ole mahdollista soidensuojelualueella. Sakatin kaivosta suunnitellaan osittain Viiankiaavan soidensuojelualueelle ja toteutuessaan kaivoshanke tulee edellyttämään nyt lausuttavana olevan lain muuttamista.

Metsähallitus esittää, että aluekohtaisten säädösten perusteluissa täsmennetään yhdyskuntateknisten rakenteiden "käytön ja kunnossapidon" tulkintaa siten, että sallittuna kunnossapitämisenä pidetään olemassa olevan rakenteen ylläpitoa ja uusimista nykyisellä käytöllä. Mutta samaan johtokäytävään sijoitettavien linjojen

kapasiteetin olennainen kasvattaminen tai rakenteiden korottaminen katsotaan käytön laajentamiseksi, joka ei kuulu pelkän kunnossapidon piiriin.

Lupa- ja valvontavirasto

Lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi (851/1988) koskee alueita, jotka on niiden kansallisen rauhoituksen jälkeen liitetty EU:n Natura 2000 - verkostoon. Lupa- ja valvontavirasto pitää tärkeänä, että soidensuojelualueilla, jotka ovat myös Natura-alueita, varmistetaan, ettei Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuva metsästys vaaranna Natura-alueen koskemattomuutta.

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitos viittaa lausunnossaan voimassa olevan soidensuojeluasetuksen (852/1988) 3 §:n rajojen vartiointia ja valvontaa koskevaan säännökseen sekä luonnonsuojelulain 50 §:n 4 momenttiin, joka tulisi esityksen mukaan soidensuojelualueilla sovellettavaksi. Rajavartiolaitos katsoo, että ehdotetut muutokset ovat kannatettavia ja yhtenäistävät Rajavartiolaitokselle luonnonsuojelulainsäädännössä mahdollistettuja poikkeuksia sen välttämättömien tehtävien hoitamiseksi.

Rajavartiolaitos toteaa, että se on luonnonsuojelulain 9 §:n 5 momentin nojalla valvova viranomainen luonnonsuojelualueilla. Esityksestä jää epäselväksi se, missä määrin laissa tarkoitettulla vanhan luonnonsuojelulain (71/1923) mukaisella soidensuojelualueella tulee sovellettavaksi nykyisen luonnonsuojelulain yleiset säännökset erityisesti valvovan viranomaisen roolin kannalta. Rajavartiolaitos katsoo, että nyt ehdotettua sääntelyä tulisi tältä osin tarkentaa. Muutos voitaisiin toteuttaa ottamalla esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kantaa siihen, mikä on soidensuojelulain ja luonnonsuojelulain välinen suhde ja missä määrin luonnonsuojelulaki tulee yleislakina sovellettavaksi soidensuojelulain ohella. Lisäksi soidensuojelulakiin tulisi lisätä viittaussäännös myös luonnonsuojelulain 9 §:ään, mikäli valvovien viranomaisten rooli on tarkoitus olla luonnonsuojelulain sääntelyä vastaava.

Muilta osin Rajavartiolaitoksella ei ole asiassa lausuttavaa.

Museovirasto

Museovirasto pitää luonnosesitystä perusteltuna uudistuksena, joka parantaa ja selkeyttää viranomaisten toimintaa keskittämällä soidensuojelualueiden hallinnointia Metsähallitukselle, joka vastaa jo luonnonsuojelulain mukaisesti valtion luonnonsuojelualueverkoston hallintaan, käyttöön ja hoitoon liittyvistä tehtävistä ja on toimivaltainen viranomainen valtion luonnonsuojelualueita koskevissa lupa-asioissa.

Metsähallituksen luontopalvelujen lakisääteisiin tehtäviin kuuluu myös valtion mailla olevasta kulttuuriperinnöstä huolehtiminen. Suot ovat olleet kautta aikojen osa ihmisten elinympäristöä ja luontoarvojen lisäksi ne sisältävät runsaasti niin aineellista kuin aineetonta kulttuuriperintöä, kuten tarinoita, perinnetietoa, arvoja ja uskomuksia.

Muinaisjäännökset ovat arkeologista kulttuuriperintöä, jotka on suojeltu muinaismuistolaille (295/1963) muistoina maamme aikaisemmasta asutuksesta, historiasta ja kulttuurista. Soiden potentiaali arkeologisen kulttuuriperinnön säilymisessä on tunnistettu mutta toistaiseksi vähän tutkittu. Luultavaa on, että tulevaisuudessa soiden merkitys arkeologisen tutkimuksen lähdeaineistona lisääntyy uusien tutkimusmenetelmien vuoksi. Muinaisjäännökset ovat konkreettisia muistoja ihmisen työstä ja toiminnasta ja ne voivat vaatia aktiivista hoitoa säilyäkseen.

Muinaisjäännösten tutkimus ja hoito ovat luvanvaraisia (mml 10 §) ja luvat myöntää Museovirasto. Vaikka luonnonsuojelulain nojalla arkeologinen tutkimus ja arkeologisen kulttuuriperinnön hoito – jos se ei vaaranna suojelualan perustamistarkoitusta – on sallittua, tulisi ne mainita erikseen rauhoituksen poikkeussäädöksissä, jolloin se helpottaisi lupaprosesseja.

Lakiehdotuksen voidaan katsoa turvaavan saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittymisen edellytyksiä.

Museovirasto pitää hyvänä, että ehdotuksen myötä soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset nostetaan asetuksesta lain tasolle, mikä vahvistaa niiden toteutumista. Museovirasto myös puoltaa luonnosesityksen sisältämää uudistusta keskittää suojelualan hallinnointi Metsähallitukselle.

Väylävirasto

Väylävirasto pitää tärkeänä edistää valtatie 21 Palojoensuu-Maunu parannushankkeen toteuttamista ja toteaa, että esitykseen sisältyvät vähäiset muutokset Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualan rajauksiin mahdollistavat tiesuunnitelman hyväksymisen ja tiehankkeen toteuttamisen tältä osin.

Väylävirastolla ei ole esitykseen muilta osin lausuttavaa.

Suomen riistakeskus

Suomen riistakeskus katsoo, että soidensuojelualan rauhoitussäännökset ja rauhoitussäännöistä poikkeamisen edellytykset tiukentuisivat. Suomen riistakeskus pitää harmittavana, ettei Suomen riistakeskusta tai riistanhoitoyhdistyksiä kuultu lakiehdotuksen valmistelun yhteydessä. Riistahallintoa kuulemalla pelkkien metsästysseurojen sijaan olisi voitu saavuttaa hyötyjä lakiehdotuksen valmistelussa liittyen metsästyksessä säättämisen suunnitteluun ja alueiden suojeluperusteiden yhteensovittamiseen metsästyksen kanssa.

Ehdotuksen mukainen perustamistarkoitus huomioi alueiden käyttöä yksipuolisesti. Suomen riistakeskus näkee, että metsästystä tulee tarkastella virkistyskäyttömuotona rinta rinnan retkeilyn, opetuksen ja tutkimuksen kanssa, sillä se on keskeinen osa suomalaista kulttuuria ja suomalaisten kulttuurihistoriaa sekä tärkeä virkistysmuoto tarkastelluilla alueilla.

Orpon hallitusohjelman mukaisesti tulee metsästyksen tarpeetonta rajoittamista luonnonsuojelualueilla välttää.

Ehdotuksen mukaan metsästys metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella sijaitsevilla soidensuojelualueilla edellyttäisi jatkossa Metsähallituksen viranomaislupaa. Ehdotuksen mukaan metsästyksen tarkempi ohjaus olisi Metsähallituksen Luontopalveluiden harkinnassa. Metsähallituksen Eräpalvelut ei siis vastaisi metsästyksen ohjauksesta, vaan myöntäisi maanomistajan metsästysoikeuteen perustuvat metsästysluvut. Ehdotus ei kerro miten tämä harkinta tarkalleen ottaen tehtäisiin. Suomen riistakeskus pitää mahdollista ”kahden luukun” järjestelmää poikkeuksellisena ja tarpeettoman raskaana. Suomen riistakeskus näkee, että metsästyksen ohjaus esityksessä kuvatuilla alueilla tulisi olla Metsähallituksen Eräpalveluiden harkinnassa esitetyn kahden luukun järjestelmän sijaan. Toisin sanoen parempi ratkaisu olisi säätää metsästyksen järjestely metsästyslain 8 §:n mukaisen alueen ulkopuolella olevilla soidensuojelualueilla suoraan perustamissäädökseen. Suomen riistakeskus näkee, että alueiden muun käytön yhteensovittaminen ja suojeluperusteiden turvaaminen on mahdollista toteuttaa

Metsähallituksen sisäisen suunnitteluprosessin kautta, esimerkiksi hoidon ja käytön suunnittelun yhteydessä (Lsl 57 §). Tämä prosessi olisi mahdollista toteuttaa nykyisten metsästyskäytäntöjen jatkuessa entisellään.

Suomen riistakeskus korostaa, että monet esityksen soidensuojelualueet ovat erämaisia ja niillä on harjoitettu kestävä metsästyskäyttöä jo aiemmin. Mahdolliset yhteensovittamisen tarpeet ovat hyvin vähäisiä ja kuten edellä jo mainittiin, ne voitaisiin varsin helposti huomioida HKS-prosessissa. Suomen riistakeskus huomauttaa lisäksi, että metsästyksen yleisten vaatimusten mukaan ei metsästys saa metsästyslain 20 §:n mukaan aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle. Suomalaisissa talousmetsissä erilaisten virkistyskäyttömuotojen (metsästys, retkeily, marjastus, sienestys) yhteensovittaminen toimii hyvin.

Suomen riistakeskus katsoo, että lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentti on ongelmallinen, ja se tulisi muotoilla uudelleen. Perustamistarkoituksen vaarantumisen loukkaamattomuuden vaatimus on lähtökohta eri toimintojen lain tasoiselle sallimiselle suojelualueilla. Vaatimuksen tuominen ao. momenttiin antaa ymmärtää, että asia tulisi ratkaista erillisellä tarkastelulla, mahdollisesti poikkeusluvalla. Mikäli perustamistarkoitusta vasten tapahtuvaa metsästyskäytön sallimista olisi tarkoitus tehdä luontopalvelujen poikkeusluvan kautta on kuitenkin epäselvää, onko siihen luonnonsuojelulain 51 §:n mukaista toimivaltaa.

Osin jää myös tulkinnanvaraiseksi, onko ehdotuksen mukaan tarkoitus tarkastella metsästyksen osalta perustamistarkoituksen vaarantamista myös metsästyslain 8 §:n tarkoittamalla alueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla, minkä lisäksi epäselväksi jää, kuka ja millä ehdoin metsästyslain 8 §:n tarkoittamalla alueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla saa metsästä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää metsästyksen rajoittamisesta metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetun kunnassa sijaitsevalla valtion muulla suojelualueella, jos metsästys vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa muulle käytölle. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, että metsästys on sallittu vain mainitussa pykälässä tarkoitetulle kuntalaiselle, jos se on tarpeen riistakatojen turvaamiseksi tai hoitamiseksi. Jos nyt lausunnoilla oleva laki soidensuojelualueiden perustamisesta annetun lain muuttamisesta "korvaisi" Valtioneuvoston perustamisasetuksen, säädettäisiin metsästyksestä metsästyslain 8 §:n tarkoittamalla alueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla lausunnolla olevan lain mukaisesti, jolloin sen tulisi olla yksiselitteinen kyseisten alueiden osalta. Laista tulisi tulla yksiselitteisesti ilmi, ettei perustamistarkoituksen vaarantamisen tarkastelu koske LSL 52 §:n 2 momenttia (metsästyslain 8 §:n alueita). Suomen riistakeskus näkee, että metsästyslain 8 §:n alueella sijaitsevien soidensuojelualueiden ja em. alueen ulkopuolella sijaitsevien soidensuojelualueiden metsästyssäännöksistä tulisi säätää ehdotuksessa omissa momenteissaan.

Geologian tutkimuskeskus

Geologian tutkimuskeskus (GTK) katsoo, että esityksen tavoite yhdenmukaistaa vuonna 1988 perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset luonnonsuojelulain kanssa on kannatettava. Erityisesti se, että esityksen mukaan rauhoitussäännöksiä koskevien poikkeuslupien käsittely siirtyisi jatkossa ympäristöministeriöltä Metsähallitukselle, selkeyttäisi lupahakemusprosesseja. GTK pitää suotavana sitä, että esityksen perusteella myös geologinen tutkimus ja malminetsintä tulevat näin samojen lupakäytäntöjen piiriin kuin muutkin toiminnot suojelualueilla.

Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskus katsoo, että ehdotetut muutokset selkeyttävät sääntelyä ja vahvistavat luontoarvojen huomioimista erityisesti poikkeuslupamenettelyissä. Luonnonvarakeskus pitää myönteisenä sitä, että kaikki

soidensuojelualueiden rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevat lupa-asiat keskitetään Metsähallituksen toimivaltaan.

Esityksessä täsmennetään soidensuojelualueiden perustamistarkoitus, joka kattaa aiempaa laajemmin suoluonnon lisäksi muut alueilla esiintyvät luontotyypit, lajiston ja linnuston. Tämä on ekologisesti perusteltua ja parantaa suojelun vaikuttavuutta, sillä monet alueet sisältävät muun muassa boreaalisia luonnonmetsiä, pienvesiä sekä tulva- ja pohjavesivaikutteisia luontotyyppejä. Sääntelyn yhdenmukaistaminen luonnonsuojelulain kanssa vahvistaa näiden luontotyyppien turvaa erityisesti lupaharkinnassa.

Lisäksi kivennäismaiden metsätalouden sekä rauhoittamattomien kasvien ja kasvinosien keruun kieltäminen kaikilla soidensuojelualueilla selkeyttää ja tiukentaa suojelutasoa. Käytännön merkitys on kuitenkin vähäinen, koska metsätaloutta ei alueilla ole viime vuosina harjoitettu.

Malmien etsintä suojelualueilla on suojelun peruslähtökohtien kannalta ongelmallista, sillä se tuo alueille toimintaa, joka lisää häiriötä ja riskejä luonnonarvoille jo etsintävaiheessa. Vaikka etsintä olisi luonteeltaan rajattua ja luvanvaraista, sen hyväksyttävyys edellyttää erityisen painavia perusteita sekä selkeää osoitusta siitä, ettei toiminta heikennä suojelun perusteena olevia luontotyyppejä, lajistoa tai alueen ekologista eheyttä. Suojelun näkökulmasta perusteet malmien etsinnälle suojelualueilla ovat mielekkäitä vain poikkeuksellisesti, ja lähtökohtaisesti alueiden tulisi toimia taloudellisilta intresseiltä vapaina luonnon monimuotoisuuden turvaajina.

Soidensuojelualueet ovat monin paikoin linnustollisesti arvokkaita, ja 36 aluetta on nimetty lintudirektiivin mukaisiksi erityisiksi suojelualueiksi (SPA). Rauhoitussäännösten päivittäminen ja lupamenettelyjen täsmäntäminen parantavat edellytyksiä estää toimenpiteet, jotka voisivat heikentää suojeluperusteena olevien lajien elinympäristöjä tai aiheuttaa merkittävää häiriötä. Näin esitys tukee myös luonnonsuojelulain Natura 2000 -aluetta koskevia heikentämiskieltoja. Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan esitys Metsähallituksen luvasta kerätä lintujen pesiä tieteellistä tai opetusta varten ei vastaa ainakaan laajassa mielessä nykyisiä tieteellistä tutkimus- ja opetustarpeita. Kyseessä voisi korkeintaan olla ympäristön tilan tutkimusta koskeva erityinen poikkeuslupa esimerkiksi ympäristömyrkköjen määrittämistarpeita varten.

Suojelualueilla sallittu metsästys voidaan pitää eläinsuojelun kannalta eettisesti perusteltuna vain, jos sille on selkeä ja osoitettu tarve, kuten eläinten hyvinvointia edistävä erityisen tärkeä kannansääteily tai vakavien haittojen ehkäisy. Metsästyksen tulee tällöin olla tarkasti rajattua, ajallisesti ja määrällisesti hillittyä sekä perustua tutkittuun tietoon. Ilman välitöntä eläinten hyvinvointiin tai ekosysteemin tasapainoon liittyvää perustetta metsästys on ristiriidassa suojelualueiden ensisijaisen tavoitteen eli eläinten elinrauhan ja luonnon itseisarvon turvaamisen kanssa.

Esitykseen sisältyy paikallisia kielteisiä luontovaikutuksia valtatie 21:n Palojoensuu–Maunu -perusparannushankkeen vuoksi. Jietanasvuoman ja Lätäsenon–Hietajoen soidensuojelualueiden rajoja esitetään muutettaviksi, mikä johtaa pienehköihin, mutta paikallisesti merkittäviin luontotyyppien pinta-alamenetyksiin. Natura-arvioinnin mukaan menetykset kohdistuvat muun muassa aapasoihin, boreaalsiin luonnonmetsiä ja tunturikoivikoihin, mutta kokonaisuutena heikennys Natura-alueiden suojeluperusteisiin ei ole merkittävä, kun hankkeeseen liitetyt lieventämistoimet toteutetaan.

Luonnonvarakeskus katsoo, että kokonaisuutena lakimuutoksen luontovaikutukset ovat pääosin myönteisiä tai neutraaleja. Esitys vahvistaa soidensuojelualueiden ekologista suojelua selkeyttämällä perustamistarkoitusta, yhtenäistämällä rauhoitussäännöksiä ja parantamalla poikkeuslupamenettelyjen

luontoperusteista harkintaa. Esitystä voidaan tältä osin pitää luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta perusteltuna.

Suomen ympäristökeskus

Soidensuojelualueet muodostavat ekologisesti ja alueellisesti ainutlaatuisen rikkaan suoluontomme säilyttämisen selkärangan, minkä vuoksi on tärkeää, että niitä koskevat säännökset päivitetään ajan tasalle.

Soidensuojelualueiden perustamistarkoituksen lisääminen lakiin on tarpeellinen parannus. Lakiehdotuksen 1 § mainitaan yhtenä soidensuojelualueen perustamistarkoituksena soiden luontaisen vesitasapainon ja rakennepiirteiden suojeleminen. Ekologisesti kestävä soiden suojelu edellyttää suoekosysteemin ja siihen vaikuttavan valuma-alueen säilyttämistä hydrologisesti toimivana kokonaisuutena. Käytännössä soidensuojelualueiden rajaukset ovat usein olleet kompromisseja, joissa ekologisiin tavoitteisiin ei ole aina ylletty. Lakiehdotuksen 71 suojelualueesta valtaosalla pinta-ala on lakiehdotuksessa suurempi kuin vuoden 1988 laissa. Osalla kohteista rajauksia on vuosien myötä pystytty selkeästi parantamaan. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi 17. Silmäsvuoma (Kittilä), 40. Kätkäaapa-Serrijoki (Pelkosenniemi), 69. Iso-Huppio (Juva) ja 70. Haukkaneva-Nikulinneva (Virrat, Alavus).

Neljällä kohteella pinta-ala on lakiehdotuksessa merkittävästi (yli 100 hehtaaria) pienempi kuin vuoden 1988 laissa. Saaravuoma-Kuoskisenvuoman alueella (kohde 4, Enontekiö) on karttarajauksen vertailun perusteella rajattu ulos alueita Käkälöjoen varresta, johon on rakennettu mökkejä ja muodostettu pienehköjä rantapalstoja.

Tarpeellinen lisäys soidensuojelualueiden perustamistarkoitukseen (1 §) on myös alueella esiintyvien muiden luontotyyppien huomioiminen. Esimerkiksi soiden ja metsien vaihtumisvyöhykkeet ovat lajistollisesti omaleimaisia ja monimuotoisia elinympäristöjä. Nykyisissä soidensuojelualueiden säädöksissä turvemaiden olevan puuston hakkaaminen on kielletty, mikä on turvannut soidensuojelualueilla olevia puustoisia soita. Sen sijaan soidensuojelualueiden kivennäismaiden metsien metsätaloudellinen käyttö on ollut sallittua. Asetuksella kivennäismaiden metsien hakkuut ovat olleet kiellettyjä vain kahdeksalla alueella 71:stä.

Soidensuojelualueiden kivennäismaasaarekkeiden hakkuut ovat olleet tavallisia. Esimerkiksi Suomenselän vedenjakajaseudulla tehdyssä selvityksessä, jossa oli mukana 13 soidensuojelualueita, vain kolmella kohteella, joilla kivennäismaiden metsätalous oli kielletty asetuksella, oli jäljellä luonnontilaisia vaihtumisvyöhykkeitä ja hakkaamattomia kivennäismaasaarekkeiden metsiä (Aapala & Lindholm 1999). Muilla selvityksessä mukana olleilla soidensuojelualueilla suurin osa metsäsaarekkeista oli hakattu.

Luonnonsuojelulain 50 § säädetään siitä, milloin lain 49 § säädetyistä kielloista voidaan poiketa ilman Metsähallituksen lupaa. Sallittua on mm. rakentaa sellainen tie, joka on tarpeen alueen opastustoiminnan kannalta. Tätä ehdotetaan sallittavaksi myös soidensuojelualueilla. Koska tien rakentaminen suolle edellyttää aina jonkinlaisia ojituksia, ei tätä poikkeusta alueen opastustoiminnan kannalta tarpeellisen tien rakentamisesta voi pitää ekologisesti perusteltuna soidensuojelualueilla.

Lakiehdotuksen 1 § mukaan luetellut 71 aluetta ehdotetaan perustettaviksi vuoden 1923 luonnonsuojelulain (71/1923) mukaisiksi soidensuojelualueiksi. Eikö kuitenkin perusteta vuoden 2023 luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisiksi suojelualueiksi?

3.2. Kunnat ja maakunnat

Keski-Pohjanmaan liitto

Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on saattaa soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset lain tasolle sekä yhdenmukaistaa sääntely voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa. Keski-Pohjanmaan liitto pitää sääntelyn selkeyttämistä ja perustuslain edellyttämää lakitasoista sääntelyä perusteltuna ja kannatettavana. Esitys parantaa oikeusvarmuutta ja yhdenmukaistaa luonnonsuojelualueita koskevaa sääntelyä valtakunnallisesti.

Keski-Pohjanmaan liitto korostaa, että vaikutuksia tulee arvioida myös maakunnallisen maankäytön suunnittelun, aluekehityksen ja investointiympäristön näkökulmasta.

Esityksessä ei pääsääntöisesti muuteta soidensuojelualueiden rajoja tai käyttötarkoitusta. Rauhoitussäännösten siirtäminen asetustasolta lakitasolle vahvistaa kuitenkin niiden oikeudellista sitovuutta. Sääntelyn yhdenmukaistaminen luonnonsuojelulain kanssa lisää täsmällisyyttä ja vähentää tulkinnanvaraa, mikä vahvistaa suojelualueiden asemaa maankäytön reunaehtona.

Keski-Pohjanmaan liitto arvioi, että maakuntakaavoituksen ennakoitavuus paranee, suojelualueiden oikeusvaikutus vahvistuu ja suunnittelun liikkumavara voi vähentyä erityisesti suojelualueiden reunavyöhykkeillä. Keski-Pohjanmaalla useat laajat soidensuojelualueet, kuten Pilvineva sekä Linjasalmenneva–Tynnyrineva, sijoittuvat alueille, joilla on samanaikaisesti merkittävää uusiutuvan energian kehittämispotentiaalia. Näillä alueilla sääntelymuutosten vaikutukset voivat korostua erityisesti suojelualueiden läheisyydessä. Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että maakuntakaavoituksen ja luonnonsuojelusääntelyn yhteensovittamista kehitetään edelleen sekä viranomaisohjeistus päivitetään vastaamaan uutta sääntelytilannetta

Vaikka esityksellä ei ole merkittäviä välittömiä taloudellisia vaikutuksia, koska alueet ovat jo suojelun piirissä, sillä on epäsuoria vaikutuksia aluekehitykseen. Rauhoitussäännösten täsmentyminen sekä poikkeamisedellytysten kytkeytyminen suojelualueen perustamistarkoitukseen voivat lisätä hankesuunnittelun vaatimustasoa ja pidentää lupaprosesseja sekä korostaa vaikutusarviointien merkitystä. Keski-Pohjanmaan liitto korostaa, että sääntelyn soveltamisen tulee olla valtakunnallisesti yhdenmukaista ja ennakoitavaa.

Keski-Pohjanmaalla uusiutuvan energian, erityisesti tuulivoiman, kehittäminen on keskeinen aluekehityksen tavoite. Vaikka esitysluonnos ei muuta tilannetta suoraan soidensuojelualueilla, sillä on epäsuoria vaikutuksia suojelualueiden läheisyydessä sijaitseviin hankkeisiin. Vaikutukset välittyvät erityisesti Natura-arviointien ja muiden vaikutusarviointien kautta.

Lakimuutoksessa perustamistarkoitukseen lisätään myös retkeily, opetus ja tutkimus. Tämä voi vahvistaa soidensuojelualueiden asemaa virkistys- ja luontokohteina. Keski-Pohjanmaalla tämä voi tukea maakunnan vetovoimaa erityisesti luontomatkailun, ympäristökasvatuksen ja tutkimustoiminnan näkökulmasta, vaikka vaikutus ei ole suuri eikä automaattinen.

Lakimuutos kieltää jatkossa metsätalouden harjoittamisen myös soidensuojelualueiden kivennäismailla. Esityksen mukaan tällä ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, koska Metsähallitus ei harjoita metsätaloutta Keski-Pohjanmaalla nykyisinkään. Näin ollen Keski-Pohjanmaan maakunnan kehittämiseen kohdistuva käytännön vaikutus jää todennäköisesti vähäiseksi, mutta sääntely vahvistaa nykyistä suojelulinjaa pysyvämmiin.

Jatkossa korostuvat hankkeiden vaikutusten huolellinen arviointi sekä erityisesti linnustoon ja suoluonnon vesitalouteen kohdistuvat vaikutukset. Luonnonsuojelulain säännösten sekä suojelualueen perustamistarkoituksen korostuminen voivat käytännössä tiukentaa tulkintaa siitä, milloin hankkeella katsotaan olevan merkittävä haitallinen vaikutus, erityisesti Natura-arvioinnin yhteydessä. Tämä voi lisätä hankkeiden toteuttamiseen liittyvää epävarmuutta suojelualueiden läheisyydessä.

Keski-Pohjanmaan liitto korostaa, että uusiutuvan energian tavoitteet ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen tulee sovittaa yhteen ja, että maakuntakaavoituksella on keskeinen rooli tämän tasapainon saavuttamisessa.

Esityksen ympäristövaikutukset ovat kokonaisuutena arvioitu vähäisiksi, koska alueet ovat jo suojeltuja. Rauhoitussäännösten tarkentaminen kuitenkin vahvistaa luontoarvojen huomioon ottamista lupaharkinnassa ja tukee luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Keski-Pohjanmaan liitto pitää tätä kehityssuuntaa myönteisenä.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että hallituksen esitys luonnoksessa turvataan saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset ja perinteiset elinkeinot. Oikeuksien nostaminen asetustasolta lakitasolle vahvistaa niiden oikeudellista asemaa.

Esityksessä lupatoimivalta keskitetään Metsähallitukselle. Keski-Pohjanmaan liitto katsoo tämän selkeyttävän toimivallan jakoa ja tehostavan lupamenettelyä. Tämä voi maakunnan kehittämisen näkökulmasta myös parantaa hallinnollista ennakoitavuutta silloin, jos suojelualueisiin liittyy esimerkiksi tutkimusta, virkistyskäyttöä, kalastusta tai muuta luvanvaraista toimintaa. Selkeämpi lupajärjestelmä tukee yleisesti toimintaympäristön ennustettavuutta. Keski-Pohjanmaan liitto korostaa kuitenkin, että Metsähallituksen riittävät resurssit tulee turvata ja lupakäytäntöjen valtakunnallisesta yhdenmukaisuudesta on huolehdittava.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää esitysluonnosta kokonaisuutena kannatettavana. Lisäksi Keski-Pohjanmaan liitto kiinnittää huomiota siihen, että esityksen epäsuorat vaikutukset voivat käytännössä ilmetä tiukentuneena lupaharkintana, lisääntyneenä epävarmuutena hankkeiden valmistelussa sekä kasvavina vaikutusarviointikustannuksina. Näiden vaikutusten hallinta edellyttää selkeää valtakunnallista ohjeistusta ja johdonmukaista soveltamiskäytäntöä.

Lapin liitto

Lapin liitto pitää myönteisenä sitä, että kaikki soidensuojelualueiden rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevat lupa-asiat keskitetään Metsähallituksen toimivaltaan. Toimivallan keskittäminen selkeyttää hallinnollista rakennetta ja edistää lupakäsittelyn yhdenmukaisuutta, ennakoitavuutta ja tehokkuutta. Luonnonsuojelualueita koskevat lupa-asiat kuuluvat Metsähallituksen keskeisiin tehtäviin, joiden hoitamiseen on organisaatiossa osoitettu oma yksikkönsä.

Lapin liitto pitää tärkeänä edistää valtatie 21 Palojoensuu-Maunu parannushankkeen toteuttamista ja pitää hyvänä sitä, että esityksessä tehtäisiin valtatie 21 perusparannushankkeen edellyttämät vähäiset muutokset Enontekiöllä sijaitsevien Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualueiden rajauksiin.

Lapin liiton virasto pitää tärkeänä, että saamelaisten kotiseutualueella rauhoitussäännöksissä säilytettäisiin edelleen saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset. Lisäksi Lapin liitto pitää hyvänä, että suojelusäännöksiin sisältyvillä poikkeuksilla turvataan käytännössä metsästyksen jatkuminen sekä poronhoidon harjoittamisen edellytykset.

Lapin liitto pyytää huomioimaan, että Lapin liiton hallitus hyväksyi 13.5.2026 Sakatin vaihemaakuntakaavan vastineet julkisessa kuulemisessa saatuihin muistutuksiin, sekä vastineiden perusteella täydennetyn vaihemaakuntakaavaehdotuksen. Hallitus totesi, ettei kaavaa esitetä valtuustokäsittelyyn, ennen kuin valtioneuvosto on tehnyt luonnonsuojelulain 39 §:n mukaisen päätöksen. Hallitus päätti lähettää ympäristöministeriöön valmisteltavaksi hakemuksen koskien luonnonsuojelulain 39 §:n mukaista valtioneuvoston päätöstä Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan hyväksymiseksi Viiankaaavan Natura 2000 -alueen alla ja läheisyydessä. Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan hyväksyminen edellyttää myös muutoksia soidensuojelulain säädöksiin, joka pyydetään huomioimaan lainsäädäntömuutoksessa.

Varsinais-Suomen liitto

Varsinais-Suomen liitolla ei ole asiasta lausuttavaa.

Kuhmon kaupunki

Kuhmon kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan teknis-lainsäädännöllisiä ja selkeyttäviä. Esityksen tavoitteena on sääntelyn perustuslainmukaisuuden varmistaminen sekä eri valtion luonnonsuojelualueita koskevan sääntelyn yhdenmukaistaminen.

Kaupunginhallitus toteaa, että esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Kuhmon kaupungin maankäyttöön, kaavoitukseen, elinkeinotoimintaan tai kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin, sillä kyseessä olevat alueet ovat jo nykyisin suojeltuja ja Metsähallituksen hallinnoimia.

Esityksessä selkeytetään viranomaisten välistä toimivallanjakoa sekä rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevaa lupakäytäntöä siirtämällä toimivalta Metsähallitukselle. Tämä osaltaan parantaa sääntelyn selkeyttä ja ennakoitavuutta myös alueellisesta näkökulmasta.

Edellä esitetyin perustein Kuhmon kaupunginhallituksella ei ole huomautettavaa hallituksen esityksen luonnoksesta.

Ähtärin kaupunki

Ähtärin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva Tila- ja infrapalveluiden lautakunta kiittää mahdollisuudesta lausua koskien hallituksen esitystä antaen asiassa seuraavan lausunnon:

Soidensuojelualueita koskeva lainsäädäntöuudistuksen mukainen esitys sisältää paljon suojelualueiden käsittelyä helpottavia ja selkeyttäviä seikkoja sekä tiettyjen asiakohtien lakitekniisiä muutoksia, minkä ympäristönsuojeluviranomainen näkee hyvänä.

Tila- ja infrapalveluiden lautakunta yhtyy Suomen ympäristökeskuksen antamaan lausuntoon, jossa kiinnitetään huomiota soidensuojelualueiden vesitaseen huomioimiseen infrarakentamisessa ja metsähakkuihin suojelualueiden kivennäismailla. Näiden toimien tulisi aina edellyttää lupaa poikkeamiseen, sillä vesitaseeltaan herkillä alueilla on erityisen tärkeää toimia vastuullisesti ja tarkastella kokonaiskuvaa.

Lautakunta näkee ongelmallisena myös soidensuojelualueilla malminetsinnän sallivan poikkeuskäytännön päätösvallan siirtämisen yksinomaan Metsähallitukselle. Koska Maa- ja metsätalousministeriö on vahvasti sidoksissa elinkeinoelämän toimijoihin, ovat vaikuttamisyritykset ko. ministeriön alaisen Metsähallituksen päätöksiin todennäköisempiä kuin Ympäristöministeriön alaisen Lupa- ja valvontaviraston päätöksiin. Malminetsinnällä voi olla soidensuojelualueiden biodiversiteetille valtavan suuret ja peruuttamattomat

seuraukset, eikä alueiden suojeluarvoja tule heikentää. Edellä kuvatun vuoksi sekä poikkeusten vähäiseksi todetun määrän ja siten myös niiden vaikutusten vähäisyyden elinkeinonvapauden toteutumiseen, ei luonnonsuojelulain § 52 mom. 5 mukaisten poikkeuslupien päätösvaltaa tule siirtää yksinomaan Metsähallitukselle. Lausuntopyynnön alaisen lakiluonnoksen 2 §:n 1 momenttia tulisi muuttaa siten, että se joko a) sisältää poikkeuksen myöntävälle viranomaiselle veloitteen kuulla Ympäristöministeriötä tai sen alaista virastoa tai b) siirtää päätösvalta kyseisen poikkeuksen myöntämiseen kokonaan Ympäristöministeriölle tai sen alaiselle virastolle luonnonsuojelulain § 16 mukaisesti.

3.3. Järjestöt, yhdistykset, seurat

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistyksen mielestä on sinänsä perusteltua yhdenmukaistaa ja ajantasaistaa suojelualueita koskeva säätely ja saattaa soidensuojelu näitä alueita koskien asetuksesta lain tasolle.

Aiemmassa kansallis- ja luonnonpuistoja sekä eräitä valtion muita luonnonsuojelualueita koskevien lakien päivityksessä (HE 270/2022 vp) tarkoituksena ei ollut muuttaa nykyisten luonnonsuojelualueiden rajoituksia eikä tehdä merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin. Tavoitteena oli myös säilyttää poronhoitoon liittyvät käytännöt nykyisellään. Päivitettyjen lakien voimaan astumisen jälkeen on kuitenkin ilmennyt tulkinnallisia erimielisyyksiä siitä, mitä poronhoidon harjoittaminen määritelmällisesti pitää sisällään, esimerkiksi poroaitojen kunnostamiseen tarvittavien aitapuiden osalta.

Soidensuojelualueita koskevan lain päivityksessä tarkoitus on säilyttää nykytilanne poronhoidon kannalta. Tämä pitäisi sisällään sen, että mahdollisuus mm. puun ottoon esimerkiksi aitapuiksi säilyy jatkossakin. Selkeä sanamuotoilu on tärkeää, jotta nykykäytäntöä muuttavilta tulkinnoilta vältytään ja viranomaisten ja paliskuntien yhteistyö luonnonsuojelualueilla säilyy hyvänä.

Paliskuntain yhdistys pitää esitystä säännöskohtaisten perustelujen poronhoitoa koskevilta osin perusteltuna.

Huomiota esityksessä kiinnitti Nykytilan arvioinnin kohdassa 2.2 mainitut ”porotallit” – jää epäselväksi, mihin tällä viitataan. Sekaannusten välttämiseksi ehdotamme sanamuotoiluksi: ”(...) erotus- ja esteaitojen, sekä *porotarhojen ja muiden poronhoitoon kuuluvien rakenteiden*, kämppien ja muiden huoltorakennusten rakentamisen sekä ilma-aluksella laskeutumisen.”

Sattasniemen paliskunta

Lakiuudistuksessa tulee huomioida poroelinkeinon merkitys. Poronhoito on olennainen osa Lapin kulttuuriperintöä ja identiteettiä. Se ei ole ainoastaan elinkeino, vaan myös vahvasti yhteisöllinen ja sukupolvelta toiselle siirtyvä elämäntapa ja kulttuuri. Poronhoito ylläpitää perinteisiä tietoja ja taitoja, vahvistaa paikallisyhteisöjen sosiaalista rakennetta ja tarjoaa työtä sekä toimeentuloa laajalla alueella. Uudistuksessa tulee tunnistaa poronhoidon merkitys kulttuuriperinnölle ja elinkeinoelämälle, ja varmistaa, että sen toimintaedellytykset turvataan.

Lakiuudistuksessa tulee huomioida poronhoitajien oikeudet ja mahdollistaa tulevaisuudessa elinkeinonharjoittaminen, olemassa olevia oikeuksia ei tule rajoittaa. Alkuperäiskansaoikeudet tulee huomioida ja kansainvälisiä sopimuksia noudattaa.

Poronhoitajat ovat tehneet tarpeellisia rakenteita, jotka palvelevat elinkeinoa, kuten aitarakenteita, tukikohtia tai muita elinkeinon harjoittamiseen liittyviä rakenteita. Puun käytöstä kestäväällä tavalla aitarakenteisiin on satojen vuosien perinteet. Soidensuojelualueella tulee mahdollistaa tarvepuun otto rakenteiden korjaukseen ja rakentamiseen.

Käsivarren paliskunta

Käsivarren paliskunnalla ei ole asiasta lausuttavaa.

BirdLife Suomi ry

Lakiesityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa soidensuojelualueiden rauhoitussäännöksiä valtion muita luonnonsuojelualueita koskevien säädösten kanssa. Esityksen myötä soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset ja rauhoitussäännöksistä poikkeamisen edellytykset tiukentuisivat tietyiltä osin. Esimerkiksi alueiden sisällä sijaitsevien kivennäismaiden metsätalous kiellettäisiin, mikä on tarpeellinen tarkennus rauhoitussäännöksiin. Muutokset alueiden nykyiseen käyttöön olisivat pääsääntöisesti vähäisiä, mutta määräykset on ehdottomasti kannatettavaa viedä lakitasolle.

On tärkeää, että laissa säädetään yksityiskohtaisesti alueiden perustamistarkoituksesta. Kaikki lakiin sisältyvät 71 soidensuojelualuetta on niiden kansallisen rauhoituksen jälkeen liitetty EU:n Natura 2000 – verkostoon ja 36 niistä on lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita (SPA-alueita). Alueilla on keskeinen merkitys vesitalouden ohella suoluonnon ja alueilla esiintyvien muiden luontotyyppien, sekä eliölajiston ja linnuston suojelemiseksi.

Soidensuojelualueista yhdeksän sijaitsee kokonaan metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella ja kuusi aluetta osittain ulkopuolella. Alueista vain kahdella on metsästystä nykyisillä järjestyssäännöillä rajoitettu. Metsästyksen salliminen metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella sijaitsevalla luonnonsuojelualueella on lähtökohtaisesti poikkeus, joka voidaan sallia vain, mikäli metsästys ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle.

Esitetyssä säännöksessä kunkin alueen metsästyksestä päättäisi Metsähallitus lupapäätöksellä. Lupapäätöksissä on syytä tarkastella alueiden nykyisiä, järjestyssääntöihin perustuvia metsästyskäytäntöjä uudelleen ja varmistettava, että metsästys ei vaaranna alueiden perustamistarkoitusta, suojeluperusteena olevaa lajistoa tai aiheuta häiriötä uhanalaisille tai suojeluperusteisille lajeille. Tarvittaessa metsästys on LSL 49 § mukaisesti kiellettävä tai sille on asetettava LSL 52 § mukaisia alueellisia, ajallisia, tai lajistoperusteisia rajoituksia. Metsästyksen sääntelyssä on erityisesti huomioitava soidensuojelualueiden merkitys sekä ojitusten että ilmastonmuutoksen myötä taantuvalle ja pohjoiseen vetäytyvälle suolinnustolle.

Esitys vaikuttaisi myös Lätäsenon–Hietajoen soidensuojelualueeseen valtatie 21:n parannustoimenpiteiden myötä. Hankkeesta on tehty tarpeelliset selvitykset, ja vaikutus soidensuojelualueeseen on marginaalinen. Tästä BirdLifella ei ole huomauttamista.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että Metsähallituksen Luontopalvelut ei ole itsenäisessä vaan alisteisessa asemassa Metsähallituksen organisaatiossa. Julkisia hallintotehtäviä hoitavalla Metsähallituksen Luontopalveluilla ei viranomaisena ole tosiasiallista mahdollisuutta käsitellä soidensuojelualueita koskevia tai muitakaan lupa-asioita riippumattomasti. Metsähallituksen organisaatiossa lupa- ja lausuntoasiat yhteensovitetään Luontopalveluiden, Kiinteistökehityksen, Eräpalveluiden ja Metsätalous Oy:n kesken, jolloin

viimesijaisen linjanvedon Metsähallituksen lupapäätöksistä ja lausunnoista tekee ylijohtaja, ei Luontopalvelujen julkisia hallintotehtäviä hoitavat luonnonsuojelun asiantuntijat, viranhaltijat tai esihenkilöt.

Mikäli soidensuojelualueista annetun asetuksen mukainen toimivalta myöntää lupa vahingollisen kasvi- tai eläinlajin yksilöiden vähentämiseen sekä muun muassa geologista tutkimusta tai malminetsintää koskeviin toimenpiteisiin katsotaan välttämättömäksi siirtää pois ympäristöministeriöltä, Luonnonsuojeluliitto korostaa, että oikea taho lupa-asioiden käsittelyyn on valtakunnallinen lupa- ja valvontavirasto, ei Metsähallitus.

Samalla Luonnonsuojeluliitto toteaa, että viranomaisten välisen toimivallanjaon selkiyttämiseksi kaikki ympäristön- ja luonnonsuojelua, vesistöjä, luonnonvaraisia eliölajeja ja luonnonsuojelualueita koskevat lupa-asiat tulisi siirtää Metsähallitukselta ja muilta tahoilta lupa- ja valvontavirastolle, joka on perustettu juuri lupa- ja valvonta-asioiden yhdenmukaisen hallinnoinnin asiantuntijavirastoksi, toimialueenaan koko Suomi.

Luonnonsuojeluliitto esittää lakiluonnosta muutettavaksi siten, että malminetsinnän ja siihen liittyvien toimenpiteiden poikkeuslupia ei voida myöntää soidensuojelualueille lainkaan. Lisäksi lakiin tulee kirjata, että geologista tutkimusta voidaan sallia vain rajatusti akateemisille tutkimus- ja opetustahoille, kun tutkimus on ei-kaupallista eikä se liity malminetsinnän tai kaivostoiminnan valmisteluun.

Lisäksi Luonnonsuojeluliitto katsoo, että nyt lausunnolla olevaa luonnosta soidensuojelulain muuttamiseksi ei pidä täydentää lausuntokierroksen jälkeen uusilla soidensuojelualueita koskevilla muutoksilla. Jos näin kuitenkin tehtäisiin, Luonnonsuojeluliitto pitää välttämättömänä, että muutetusta lakiluonnoksesta järjestetään uusi lausuntokierros.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri lausuu koskien erityisesti soidensuojelualueiden rauhoitussäännöksiä, poikkeuslupia, malminetsintää ja geologista tutkimusta koskevaa sääntelyä sekä viranomaistoimivaltaa. Lapin piirillä ei ole lausuttavaa siltä osin kuin luonnos koskee valtatie 21:n Palojoensuu–Maunu-perusparannuksen edellyttämiä rajausmuutoksia Enontekiön kunnassa sijaitseviin Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualueisiin.

Malminetsintä suoluontotyypeillä voi aiheuttaa vesitaloudellisia muutoksia, jotka voivat vähäisinäkin muokata suoluontotyyppiä pitkällä aikavälillä erityisesti vaatelioiden lajien osalta. Malminetsinnässä syväkairausputket tyypillisesti jätetään maastoon ja tulpataan vain tarvittaessa ilman betonointia. Tulpat voivat irrota pitkällä aikavälillä, ja pohjavettä alkaa purkautua kairausputken kautta maastoon. Kairausputket voivat muokata alueen hydraulista kytkeytyvyyttä ja aiheuttaa pohjavesien johtumista pintaveteen. Soidensuojelualueet on perustettu suojelualueiksi syystä, eikä poikkeusluvallakaan tulisi mahdollistaa syväkairausputkien kaltaisten ihmisen tekemien rakennelmien pysyvää sijoittamista alueelle.

Geologista tutkimusta koskeva sääntely tulee Lapin piirin näkemyksen mukaan erottaa malminetsinnästä. Lapin piiri ei vastusta kaikkea geologista tutkimusta, mutta katsoo, että lupa geologiseen tutkimukseen voidaan myöntää vain rajatusti akateemisille tahoille. Tällaisen tutkimuksen tulee olla tieteellistä, opetuksellista tai suojelualueiden luonnonarvojen ja geologisten ominaispiirteiden tuntemusta lisäävää tutkimusta. Lupaa ei tule myöntää geologiseen tutkimukseen silloin, kun tutkimuksen tosiasiallisena tarkoituksena on kaupallisen mineraalipotentialin selvittäminen, malminetsinnän valmistelu tai myöhemmän kaivostoiminnan edellytysten arviointi, sillä tämä olisi soidensuojelualueen suojelutarkoituksen vastaista.

Lapin piiri toteaa, että luonnoksessa esitetty sääntelyn yhdenmukaistaminen luonnonsuojelulain kanssa on yleisesti kannatettava tavoite, mutta yhdenmukaistaminen ei saa johtaa siihen, että soidensuojelualueille avataan mahdollisuus sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat ristiriidassa alueiden suojelutarkoituksen kanssa. Soidensuojelualueet ovat erityisiä suoluonnon suojelualueita, ja niiden sääntelyssä voidaan perustellusti säätää luonnonsuojelulain yleisiä valtion muun luonnonsuojelualan säännöksiä tiukemmista erityisrajoituksista, sillä niiden vesitalouden turvaaminen on ensisijaista suojelutarkoituksen turvaamiseksi pitkällä aikavälillä.

Lapin piiri esittää lausuntonaan, että luonnosta muutetaan ennen hallituksen esityksen antamista eduskunnalle siten, että soidensuojelualueilla ei voida myöntää poikkeuslupia malminetsintään.

Lisäksi lakiin tulee kirjata, että geologista tutkimusta voidaan sallia vain rajatusti akateemisille tutkimus- ja opetustahoille, kun tutkimus on ei-kaupallista eikä liity malminetsintään tai kaivostoiminnan valmisteluun. Tällöin poikkeuslupahakemukset käsittelee ensisijaisesti ympäristöministeriö.

Lapin piiri katsoo aiheelliseksi myös esittää, että soidensuojeluohjelman mukaiset alueet on vihdoin liitettävä suojeluun 1981 päätösten mukaisesti. Toissijaisesti ja täydentävästi Lapin piiri esittää, että ympäristöministeriön toimivalta säilytetään kaikissa poikkeuslupa-asioissa, eikä päätösvaltaa rajata yksinomaan Metsähallitukselle.

Enontekiön riistanhoitoyhdistys

Paikallisia metsästysseuroja kuultuamme emme ole saaneet tietoomme, että yksikään riistanhoitoyhdistyksemme seura olisi osallistunut ympäristöministeriön järjestämiin tiedotus- ja kuulemistilaisuuksiin. Suurinta hämmästyksiä tuli siitä, ettei riistanhoitoyhdistyksiä ole huomioitu kuulemisissa. Lapissa soidensuojelualueet ovat kuitenkin pääosin Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla ja metsästysseurat toimivat yksityismailla. Näemme, että riistanhoitoyhdistykset olisi pitänyt huomioida lain valmisteluissa.

Eläimistä haitallisten vieraslajien listaan on nimetty vain supikoira ja minkki. Lajeja tulee listalle aika ajoin lisää, ja olisikin mielestämme viisainta jättää nimeämättä lajit, ja käyttää poistettavien listassa termiä haitalliset vieraslajit.

Kolmannessa kappaleessa mainitaan, että metsästystä koskevat poikkeussäännökset säilyisivät pääasiassa ennallaan. Metsästyslain 8 §:ssä on kuitenkin tehty ero kuntalaisten ja vieraspaikkakuntalaisten oikeudesta metsästää ko. alueella. Tämä ero tulisi näkyä myös tulevassa laissa.

2§:n 2 momentissa tulisi siis huomioida, että ML 8 §:n alueella vapaa metsästysoikeus on vain kuntalaisella. Esityksen tekstistä saimme sellaisen kuvan, että koska tekstissä ei suoraan viitata Metsästyslakiin vaan Luonnonsuojelulaissa olevaan tekstiin, niin kaikki, kuntalaiset ja ulkopaikkakuntalaiset, saisivat metsästää ML 8 §:n alueella olevilla soidensuojelualueilla ja vain alueen ulkopuolella oleville soidensuojelualueille tarvittaisiin Metsähallituksen lupa. ML 8 §:n kunnissa, suojelualueiden ulkopuolella, ulkopaikkakuntalaiset kuitenkin tarvitsevat Metsähallituksen myöntämän luvan.

Sallan riistanhoitoyhdistys

Esityksessä sanotaan, että esityksen tarkoituksena ei ole tehdä muita muutoksia soidensuojelualueiden rajauksiin tai merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin. Kuitenkin Joutsenaavan–Kaita-aavan alue tulee kasvamaan 10 300 ha:sta 12 948 ha:iin. Löytöjängän–Suksenpaistama-aavan alue tulee kasvamaan 2 000 ha:sta 6 119 ha:iin.

Sallan riistanhoitoyhdistys tarkoittaa, että sen alueen metsästyssseuroille ei ole järjestetty kuulemistilaisuutta. Sallan rhy:n hallituksen mielestä kuulemistilaisuus olisi ehdottomasti pitänyt järjestää alueen metsästyssseuroille ja riistanhoitoyhdistykselle.

Esitämme, että esityksen kohdassa 2.2. vieraslajeja koskeva kohta muutetaan muotoon: "sekä minkin, supikoiran ja kanadanmajavan pyydystämistä ja tappamista maanomistajan luvalla." Tai "kaikkien vieraslajien pyydystämistä ja tappamista maanomistajan luvalla."

Esitämme, että lakiehdotuksen soidensuojelualueen perustamistarkoituksesta jätetään pois linnuston suojelu ja retkeily. Perusteluina on, että Suomalaisissa talousmetsissä ja suojelualueilla erilaisten virkistyskäyttömuotojen (metsästys, retkeily, marjastus, sienestys) yhteensovittaminen hyvin toiminut hyvin. Lisäksi Metsähallituksen eräpalveluilla on kehittynyt metsästyksen suunnittelujärjestelmä, jossa mahdolliset turvallisuusriskit voidaan huomioida.

Suomen Metsästäjäliitto

Metsästäjäliitto pitää esitysluonnosta kokonaisuutena perusteltuna. Myönteistä ja perustuslain näkökulmasta tarpeellista on, että soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset nostetaan asetustasolta lain tasolle ja saatetaan sääntelyteknisesti samalle tasolle muiden valtion luonnonsuojelualueiden kanssa.

Metsästäjäliitto korostaa, että sääntelyn valmistelussa tulee huomioida pääministeri Orpon hallitusohjelman linjaus, jonka mukaan metsästyksen ja luonnonsuojelun välistä vastakkainasettelua tulee torjua eikä metsästysmahdollisuuksia tule perusteettomasti kaventaa.

Metsästäjäliitto katsoo, että metsästyksen tulee lähtökohtaisesti olla sallittua valtion luonnonsuojelualueilla, mukaan lukien soidensuojelualueet, ellei toiminnasta aiheudu osoitettua ja merkittävää haittaa alueen suojeluperusteille. Metsästys on keskeinen osa suomalaista kulttuuria ja maaseudun elämänmuotoa sekä laajasti harjoitettu virkistyskäyttömuoto niillä alueilla, joita esitys koskee. Metsästyksen lähtökohtainen sallittavuus vahvistaa sääntelyn hyväksyttävyyttä ja toimivuutta alueilla, joilla metsästys on vakiintunut käyttömuoto.

Metsästäjäliitto pitää hyvänä, että esityksessä soidensuojelualueiden perustamistarkoitus kirjataan lakiin. Samalla Metsästäjäliitto katsoo, että metsästyksen asema tulee tunnistaa selkeämmin osana alueiden sallittuja käyttömuotoja rinnakkain retkeilyn, opetuksen ja tutkimuksen kanssa. Perustamistarkoituksen kirjaamisen tulee luoda ennakoitava oikeudellinen kehys, joka ei johda metsästyksen perusteettomaan kaventumiseen, vaan mahdollistaa kestävänsä metsästyksen jatkumisen alueiden suojelutavoitteita vaarantamatta.

Esityksen mukaan metsästyksessä säädettäisiin aiempaa tarkemmin metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettujen alueiden ulkopuolella. Samalla soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset ja rauhoitussäännöksistä poikkeamisen edellytykset tiukentuisivat. Metsästäjäliitto korostaa, että näistä muutoksista huolimatta metsästyksen lähtökohdan tulee säilyä sallivana.

Metsästäjäliitto pitää lisäksi tärkeänä, että sääntely erottaa selkeästi toisistaan metsästyslain 8 §:n alueella sijaitsevat soidensuojelualueet ja ne alueet, jotka sijaitsevat tämän alueen ulkopuolella. Tämä on tarpeen oikeusvarmuuden vuoksi sekä sen varmistamiseksi, ettei lain muotoilu synnytä tulkintaa siitä, että metsästyksen sallittavuus 8 §:n alueella olisi tarkoitettu sidottavaksi tapauskohtaiseen lisäharkintaan.

Metsästäjäliitto katsoo, että esityksessä kuvattu metsästyksen ohjausmalli metsästyslain 8 §:n alueen ulkopuolella sisältää riskin hallinnollisesti raskaasta kaksitasoisesta menettelystä. Mikäli metsästyksen sallittavuus ja metsästyslupien myöntäminen käsiteltäisiin erillisissä prosesseissa, muodostuisi järjestelmästä tarpeettoman monimutkainen ja vaikeasti ennakoitava.

Metsästäjäliitto katsoo, että metsästyksen ohjaus ja lupakäytännöt tulisi toteuttaa yhden selkeän toiminnallisen kokonaisuuden puitteissa siten, että metsästyksen järjestäminen on metsästäjälle ymmärrettävää ja hallinnollisesti sujuvaa. Tämä voidaan toteuttaa Metsähallituksen sisäisenä yhtenäisenä prosessina ilman päällekkäisiä lupavaiheita.

Esityksessä korostetaan, ettei metsästys saa vaarantaa suojelualueen perustamistarkoitusta eikä suojeluperusteita. Metsästäjäliitto korostaa, että monilla esityksen kohteena olevilla soidensuojelualueilla metsästys on ollut pitkäaikaista, kestävä ja vakiintunutta ilman, että se on vaarantanut alueiden keskeisiä suojelutavoitteita. Tämän vuoksi Metsästäjäliitto katsoo, että metsästyksen ja suojeluarvojen yhteensovittaminen voidaan lähtökohtaisesti toteuttaa alueellisessa hoito- ja käyttösuunnittelussa. Tällöin mahdolliset paikalliset rajoitustarpeet voidaan huomioida joustavasti ilman, että metsästyksen yleinen sallittavuus siirretään laajasti tapauskohtaiseen lupaharkintaan.

Metsästäjäliitto katsoo, että lakiehdotuksen metsästystä koskevan pykälän muotoilu vaatii täsmentämistä. Säännöksen tulee olla yksiselitteinen ja selkeästi ilmaista, millä alueilla metsästys on suoraan sallittua ja missä tilanteissa sitä ohjataan tarkemmin. Erityisen tärkeää on välttää tulkinta, jonka mukaan metsästys olisi yleisesti poikkeusluvanvaraista toimintaa. Metsästyksen tulee ilmetä laissa ensisijaisesti sallittuna toimintana, jota rajoitetaan vain silloin, kun siihen on selvästi perusteltu tarve.

Mikäli metsästyksen järjestäminen osalla alueista perustuu lupamenettelyyn, lupajärjestelmän tulee olla sujuva ja ennakoitava. Lupien tulee olla pääsääntöisesti pitkäkestoisia ja kattavia, jotta ne mahdollistavat metsästyksen jatkuvuuden ilman toistuvaa hallinnollista käsittelyä. Lupaharkinnan tulee perustua selkeisiin ja yhtenäisiin kriteereihin, ja sen tulee ottaa huomioon alueelliset riistataloudelliset olosuhteet sekä vakiintunut metsästyskäytäntö. Lisäksi lupamenettelyssä on varmistettava, että vahinkoperusteisiin tilanteisiin reagoiminen on mahdollista ilman viivästyksiä.

Matkailu- ja Ravintolapalvelu MaRa ry

MaRa pitää esitysluonnosta yleisesti perusteltuna saattaa soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset asetuksesta perustuslain edellyttämällä tavalla lain tasolle ja vastaamaan voimassa olevan luonnonsuojelulain säännöksiä.

MaRa pitää soidensuojelualueiden perustamistarkoituksen kirjaamista lakiin hyvänä ja kannatettavana.

MaRa toteaa, että viranomaisten välinen toimivallanjako on ollut osin epäselvä ja se on edellyttänyt ympäristöministeriöltä yksittäistapauksissa päätöksentekoa erityisesti malminetsintää koskevissa luvissa. Soidensuojeluasetuksessa ei ole myöskään säädetty tarkemmin rauhoitussäännöksistä poikkeamisen edellytyksistä, mikä on voinut vaikeuttaa viranomaisen lupaharkintaa.

Matkailu ja kaivostoiminta vahvistavat monien alueiden elinkeinoelämää ja työllisyyttä. Näitä elinkeinoja ei pidä sen vuoksi nähdä toisiaan poissulkevinä. Matkailun ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen samalla alueella muodostuu kuitenkin ongelmalliseksi silloin, kun malmi- ja mineraalivarat sijaitsevat matkailun kannalta tärkeällä alueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Kaivostoiminnasta aiheutuu muun muassa

melua, pölyä, tärinää sekä jätevesien johtamisesta vesistöön ja lisääntyneestä raskaasta liikenteestä muodostuvia haittatekijöitä.

MaRa toteaa, että kaivostoiminta ei lähtökohtaisesti ilman luonnonsuojelualueen lakkauttamista tai rauhoitussäännösten lieventämistä ole mahdollista myöskään soidensuojelualueilla. Näillä alueilla tyypillisimmät maankäyttömuodot ovatkin matkailu ja poronhoito. Malminetsintäkään ei luonteeltaan sovi yhteen näiden maankäyttömuotojen kanssa samalla alueella.

MaRa pitää tärkeänä, että laissa ei heikennetä malminetsintään tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksiä ja että lupa voidaan myöntää näille alueille vain, mikäli toiminta ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta eikä aiheuta suojelun perusteena oleville lajeille tai luontotyypeille, vesitaloudelle taikka maisemalle vähäistä suurempaa haittaa. Haitan arvioimisen tulee joka tapauksessa perustua huolelliseen punnintaan eri intressien hyötyjen ja haittojen välillä.

MaRa pitää perusteltuna ja kannattaa sitä, että kaikki soidensuojelualueita koskevat rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevat lupa-asiat keskitetään Metsähallituksen toimivaltaan. Toimivallan keskittäminen selkeyttää hallinnollista rakennetta ja edistää lupakäsittelyn yhdenmukaisuutta ja ennakoitavuutta.

MTK ry

MTK pitää esitysluonnosta kokonaisuutena perusteltuna ja tarpeellisenä. MTK pitää myönteisenä ja perustuslain näkökulmasta välttämättömänä sitä, että soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset nostetaan viimein asetustasolta lain tasolle ja saatetaan tältä osin samalle sääntelytasolle muiden valtion luonnonsuojelualueiden suojelusäännösten kanssa.

Samalla MTK toteaa, että rauhoitussäännösten antamiseen asetuksella liittyvä perustuslaillinen ongelma on ollut tiedossa jo pitkään. Tästä näkökulmasta on valitettavaa, että soidensuojelulain osalta tähän perustuslailliseen sääntelypuutteeseen puututaan vasta nyt. Esityksellä kuitenkin saatetaan sääntely perustuslain edellyttämälle tasolle, mitä MTK pitää tarpeellisenä ja perusoikeuksien kunnioittamisen näkökulmasta oikeansuuntaisena ratkaisuna.

MTK pitää soidensuojelualueiden perustamistarkoituksen kirjaamista lakiin hyvänä ja nykyisen sääntelytekniikan vuoksi tarpeellisenä muutoksena. Kun voimassa olevan luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupajärjestelmä rakentuu keskeisesti sen arvioimiselle, vaarantaako toiminta suojelualueen perustamistarkoituksen, perustamistarkoituksen lisääminen lakiin luo selkeän ja ennakoitavan oikeudellisen perustan poikkeuslupien arvioinnille.

MTK pitää myönteisenä sitä, ettei esitysluonnoksessa tehdä merkittäviä muutoksia soidensuojelualueiden rajauksiin. Esitykseen sisältyvät vähäiset muutokset ovat perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia toteutettavaksi samanaikaisesti sääntelyn muun ajantasaistamisen yhteydessä.

MTK pitää suojelusäännösten yhtenäistämistä luonnonsuojelulain kanssa lähtökohtaisesti hyvänä ratkaisuna, joka tukee sääntelyn johdonmukaisuutta ja selkeyttä. Samalla MTK pitää tärkeänä, että suojelusäännöksiin sisältyvillä poikkeuksilla turvataan käytännössä metsästyksen jatkuminen sekä poronhoidon harjoittamisen edellytykset. Näiden toimintojen sallittavuus on keskeistä sääntelyn paikallisen hyväksyttävyyden ja toimivuuden kannalta erityisesti pohjoisilla alueilla.

MTK pitää myönteisenä sitä, että kaikki soidensuojelualueita koskevat rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevat lupa-asiat keskitetään Metsähallituksen toimivaltaan. Toimivallan keskittäminen selkeyttää hallinnollista rakennetta ja edistää lupakäsittelyn tehokkuutta, yhdenmukaisuutta ja ennakoitavuutta.

3.4. Muut tahot

Saamelaiskäräjät

Saamelaiskäräjillä ei ole asiasta lausuttavaa.

Fingrid Oyj

Vastaavissa ja tulevissa ympäristöministeriön lainsäädäntöhankkeissa Fingrid toivoo järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana mahdollisuutta tulla kuulluiksi jo lainsäädäntöhankkeiden valmistelutyön tiedotus- ja kuulemistilaisuuksissa.

Luonnonsuojelualueilla olevien nykyisten voimajohtojen kunnossapidon ja uusimisen (ml. korkeampi jännitetaso) tulee olla mahdollista jatkossakin luonnonsuojelulain (9/2023) 55 § 3 momentin nojalla. Tällöin johtoalue pysyy pääsääntöisesti samana. Samoin uusien luonnonsuojelualueiden ja nykyisten luonnonsuojelualueiden suojelun vahvistamisessa tulee voimajohtoyhteyksien uusiminen olla mahdollista ilman asetusmuutosta myös siinä tapauksessa, että uusittava voimajohto rakentuisi nykyisen voimajohdon rinnalle, jolloin johtoalue levenisi nykyisestä. YVA-lain mukaan (252/2017) 400 kilovoltin voimajohtojen rakentaminen edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja siihen liittyviä kuulemisia, joissa voidaan varmistua luonnonsuojeluarvojen ja suojeluperusteiden säilymisestä myös levenevän maastokäytävän tapauksissa.

Tulkintamme mukaan nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys käsittää merkittävän määrän luonnonsuojelualueita, joiden suojelua vahvistetaan Valtioneuvoston asetuksella. Osassa näitä suojelualueita sijaitsee kantaverkon voimajohtoja. Valtakunnallisten alueidenkäyttösuositusten mukaan (kohta 3.5) voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä. Jos olemassa oleva voimajohto sijoittuu asetuksella perustetulle suojelualueelle, jonka rauhoitussäännöksissä ei ole huomioitu toisen virtapiiriin lisäämistä nykyisen virtapiiriin yhteyteen, on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttaminen mahdotonta ilman asetusmuutosta. Kantaverkon voimajohtohankkeet tulevat vireille sähkömarkkinalain (588/2013, 16 §) mukaisesti energian tuotannon ja/tai kulutusmuutosten yhteydessä eikä hankkeita voida laittaa vireille ennenaikaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että hanke viivästyy asetusmuutosta odottaessa, mikä lähes poikkeuksetta lisää voimajohtoyhteydestä riippuvaisten investointien epävarmuutta.

Fingrid Oyj toteaa, että asetusmuutoksen taloudelliset vaikutukset tulisivat olemaan todennäköisesti merkittäviä, jos asetuksen rauhoitussäännöksissä ei huomioida nykyisiä voimajohtoja tai nykyisten voimajohtoyhteyksien kapasiteetin kasvattamista suuremmalla jännitteellä, esimerkiksi 110 kilovoltin voimajohdon korvaaminen 400 kilovoltin voimajohdolla.

Nykyisten voimajohtojen osalta yhtiö on lunastamalla hankkinut pysyvän oikeuden käyttää johtoaluetta. Lunastuksen perusteella yhtiöllä on oikeus mm. johtoalueen käyttöön, rakentamisen rajoittamiseen, johtoaukean raivaukseen ja ylipitkien reunavyöhykepuiden käsittelyyn. Luonnonsuojelulain (9/2023) 55 § 3 momentin mukaan Tässä laissa säädetystä poiketen saa käyttää sellaista oikeutta, joka ennen

rauhotusmääräysten voimaantuloa perustettuna rasitteena, vuokraoikeutena tai muuna vastaavana oikeutena kohdistuu luonnonsuojelualueeseen. Tällainen oikeus voidaan kuitenkin lunastaa valtiolle 114 §:n mukaisesti.

Uusia luonnonsuojelualueita perustettaessa tulisi toimenpiderajoituksissa ja rauhoitusmääräyksissä ottaa selkeästi huomioon ja sallia nykyisten voimajohtojen kunnossapito- ja uusimistoimenpiteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mahdollistamiseksi rauhoitusmääräyksissä tulisi myös mahdollistaa uuden virtapiirin lisääminen, jos se voidaan tehdä uusiin, kookkaampiin yhteispylväisiin nykyisessä maastokäytävässä tai hieman johtoaluetta leventäen.

Yhteiskunnan sähköistyessä osana ilmastonmuutoksen lieventämistä ja huoltovarmuusvaatimusten korostuessa nykyisten voimajohtojen uusiminen esimerkiksi kapasiteetin nostamiseksi on ehdottoman tärkeää (Fingridin investointiohjelma 2026–203). Kuten edellä on esitetty, voimajohdon uusiminen nykyisen paikalle vaatii aina myös nykyisten pylvärakenteiden purkamista ja korvaamista uusilla pylvärakenteilla. Jos tätä ei ole huomioitu asetuksella suojellun luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksissä, voi asetukseen muutoksenhakuun menevä aika viivästyttää voimajohdon uusimista merkittävästi. Pahimmillaan joudutaan aikataulusyistä tekemään kokonaan uuteen maastokäytävään sijoittuva korvaava reitti. Tällä voi olla suurempia negatiivisia maankäyttö- ja ympäristövaikutuksia kuin nykyiselle reitille sijoittuvalla ratkaisulla.

Nykyisten johtojen uusimistarve tulee ottaa huomioon alueen käyttöä suunnitellessa pitkällä aikavälillä, koska voimajohtoalueen leveys voi muuttua tulevaisuudessa (Kantaverkon kehittämissuunnitelma). On huomattava, että vaikka voimajohto uusitaan samalla jännitteellä, sen pylväspaikat muuttuvat, ja korvausten sekä kiinteistörekisterin selvyiden vuoksi uusittavalle voimajohdolle haetaan aina uusi lunastuslupa. Tällöin LSL 55 §:n 3 momenttia ei välttämättä voisi soveltaa, jolloin sen osalta vanha lunastus olisi jätettävä voimaan, mikä ei ole tarkoituksenmukaista. Tämänkin vuoksi voimajohdon uusimisoikeus tulisi lisätä lakiin.

Fingrid Oyj katsoo, että samassa yhteydessä tulisi muuttaa luonnonsuojelulain 50 § 2 momentin 7 kohtaa siten, että ilman erillistä poikkeuslupaa sallittua olisi myös käyttää ja kunnostaa ja uusia alueella olevia teitä, yhdyskuntateknisiä rakenteita sekä näihin liittyviä laitteita. Uusiminen pitäisi sisällään myös voimajohtoyhteyden kapasiteetin korotuksen, jos tälle olisi olemassa sähkömarkkinalain 16 § mukainen hankelupa.

YDHF lakitiimi

Lausunnonantaja pitää esityksen tavoitetta saattaa soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset lain tasolle perustuslain edellyttämällä tavalla perusteltuna ja tarpeellisenä. Esitys vahvistaa sääntelyn täsmällisyyttä ja vastaa perustuslain 80 §:stä seuraavaa vaatimusta siitä, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Lausunnonantaja pitää myös perusteltuna rauhoitussäännösten yhdenmukaistamista voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa, mikä parantaa sääntelyn systematiikkaa ja oikeusvarmuutta.

Esitysluonnoksen lähtökohta säilyttää alueiden nykyinen suojelutaso ja pääosin voimassa olevat käyttömahdollisuudet on kannatettava. Lausunnonantaja pitää tärkeänä, että sääntelymuutokset eivät tosiasiallisesti johda suojelun sisällön olennaiseen muuttumiseen ilman asianmukaista vaikutusarviointia.

Perustuslain 17 §:n 3 momentin näkökulmasta on merkittävää, että esityksessä turvataan edelleen saamelaisen kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset. Saamelaisten oikeuksien huomioon ottaminen tulee kuitenkin näkyä myös sääntelyn soveltamiskäytännössä ja viranomaismenettelyissä. Lausunnonantaja pitää tärkeänä, että saamelaisten perinteisten elinkeinojen, kuten poronhoidon, kalastuksen

ja metsästyksen harjoittamisedellytykset arvioidaan huolellisesti suhteessa ehdotettuihin rauhoitussäännöksiin. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan saamelaisten oikeuksia koskeva arviointi ei voi jäädä pelkästään yleisluontoiseksi.

Metsästyksen sääntelyn tarkentamisen osalta lausunnonantaja katsoo, että sääntelyn tulee olla täsmällistä ja ennakoitavaa erityisesti alueilla, joilla metsästyksellä on merkitystä paikallisen elämäntavan ja kulttuurin kannalta. Vaikka esityksen mukaan metsästysmahdollisuudet säilyisivät pääosin ennallaan, perusteluissa tulisi arvioida tarkemmin käytännön vaikutukset eri käyttäjäryhmille sekä muutosten suhde yhdenvertaisuuteen ja omaisuudensuojaan.

Valtatien 21 perusparannushankkeen johdosta tehtäviä alueiden rajausmuutoksia voidaan pitää hankkeen kokonaisuuteen nähden vähäisinä. Lausunnonantaja pitää kuitenkin tärkeänä, että luonnonsuojelualueiden rajausmuutoksissa noudatetaan erityistä pidättyvyyttä ja että vaikutukset luonnonarvoihin arvioidaan asianmukaisesti. Lisäksi tulisi selvittää, millä perusteilla muutosten välttämättömyyttä ja vaihtoehtoisia ratkaisuja on arvioitu.

Lausunnonantaja pitää esityksen vaikutusarviointeja osittain niukkoina erityisesti saamelaisten oikeuksien, paikallisten käyttömuotojen sekä metsästyksen käytännön vaikutusten osalta. Jatkovalmistelussa olisi perusteltua täydentää arviointia näiltä osin. Sääntelyn systematiikan kannalta lausunnonantaja pitää myönteisenä, että rauhoitussäännökset yhdenmukaistetaan voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa. Samalla tulee kuitenkin huolehtia siitä, että aluekohtaiset erityispiirteet ja historialliset käyttöoikeudet eivät jää yleissääntelyn varjoon.

Kokonaisuutena lausunnonantaja pitää esityksen tavoitteita hyväksyttävänä ja sääntelyn päälinjoja perusteltuina. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin vielä: täsmentää saamelaisten oikeuksien vaikutusarviointia, arvioida tarkemmin metsästyksen käytännön vaikutuksia, täydentää rajausmuutosten perusteluja, varmistaa sääntelyn täsmällisyys ja oikeasuhtaisuus perusoikeuksien näkökulmasta. Näillä täsmennyksillä esitys vastaisi paremmin perustuslain, oikeusvarmuuden ja hyvän lainvalmistelun vaatimuksia.